

POROČILA – REPORTS

AKTUALNOST IN ŽIVOST POTRČEVEGA LITERARNEGA OPUSA DANES

Znanstveni simpozij ob stoletnici pisateljevega rojstva

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je v sodelovanju s Knjižnico Ivana Potrča Ptuj in Slavističnim društvom Maribor pripravila enodnevni znanstveni simpozij *Aktualnost in živost Potrčevega literarnega opusa danes*. Potekal je v petek, 24. 5. 2013, v Razstavišču Knjižnice Ivana Potrča Ptuj. Programski del simpozija je vodila red. prof. dr. Jožica Čeh Steger s FF UM, organizacijski vodja je bil direktor ptujske knjižnice mag. Matjaž Neudauer. Programski in organizacijski odbor so sestavljali: red. prof. dr. Jožica Čeh Steger z Oddelka za slovanske jezike in književnosti FF UM, mag. Matjaž Neudauer, direktor Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, red. prof. dr. Marko Jesenšek, dekan FF UM, red. prof. dr. Miran Štuhec, predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti FF UM, Božena Kmetec - Friedl, bibliotekarka in vodja Oddelka nabave Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, in doc. dr. Alenka Valh Lopert, predsednica Slavističnega društva Maribor. Simpozij je bil vključen v program prireditev ptujske knjižnice ob pisateljevi stoletnici rojstva in dvajsetletnici poimenovanja knjižnice po njem.

Večino finančnih stroškov simpozija je pokrila knjižnica, manjši delež je prispevalo tudi Slavistično društvo Maribor, ki je za referente in goste simpozija pripravilo še vrečko z zbornikom Slavističnega društva Slovenije, propagandnim gradivom, pisalom, zvezkom in pisalnim blokom. Razen knjig je vrečke in njihovo vsebino podarila Založba Pivec, za kar se njeni direktorici gospe Mileni Pivec posebej zahvaljujem. Organizatorji simpozija smo pripravili vabila s programom in plakate (oblikovanje: s. kolibri), z doc. dr. Melito Zemljak Jontes sva uredili zbornik povzetkov.

Simpozij je bil ves dan zelo dobro obiskan, udeležili so se ga raziskovalci in ljubitelji Potrčeve literature, knjižničarji, študenti slovenistike s FF UM, pisateljevi bližnji in daljni sorodniki idr. Odmeval je v pokrajinskem in nacionalnem prostoru, o njem so poročali različni mediji (STA, Radio Ptuj, RTV Slovenija, TV Maribor, Večer, Ptujška televizija, Štajerski tednik, Ptujčan idr.). Novinarka Petra Skok iz Uredništva kulturno-umetniškega programa RTV Slovenija, Televizija Maribor, je po simpoziju pripravila oddajo o Ivanu Potrču, v kateri smo sodelovali podpisana, dr. Matjaž Potrč, dr. Marko Jesenšek, mag. Matjaž Neudauer in Božena Kmetec - Friedl.

Simpozij je bil namenjen strokovni javnosti, s spominskimi prispevki

in s pripovedovanjem Potrčeve *Pra-vljice o Vanču* v odlični izvedbi pravljicarke Liljane Klemenčič tudi širši publiki. V ta kontekst je bil umeščen še prispevek Viktorije Dabič, odlične poznavalke Ivana Potrča in organizatorice pohoda Po poti Ivana Potrča v okviru Društva zreli vedež. Ta pohod je bil letos že trinajstič organiziran in se ga Ptujčani množično udeležujejo. Zaradi časovne omejenosti simpozija na en dan je bilo mogoče načrtovati največ deset referentov. K sodelovanju sem povabila literarne zgodovinarje in jezikoslovce, ki so raziskovanju Potrčeve literarne in jezikovne dediščine posebej naklonjeni, jo preučujejo v okviru predmetov, ki jih predavajo na fakulteti, ali se ji posvečajo v okviru doktorskega študija, bibliotekarke iz ptujske knjižnice, v kateri je shranjen najobsežnejši del Potrčeve literarne zapuščine, in še koga, ki je bil s pisateljem v osebnih in poklicnih stikih. Z referati so se vabilu prijazno odzvali izr. prof. dr. Blanka Bošnjak, red. prof. dr. Jožica Čeh Steger, red. prof. dr. Marko Jesenšek, doc. dr. Alenka Valh Lopert, doc. dr. Branislava Vičar, doc. dr. Melita Zemljak Jontes s FF UM, mag. Vladka Tucovič s FHŠ Koper, mag. Renata Debeljak, doktorska študentka na FF UM, Božena Kmetec - Friedl in Darja Plajnshek iz Knjižnice Ivana Potrča Ptuj ter Tone Partljič, ki je pripovedoval o svojih osebnih in družinskih srečanjih z Ivanom Potrčem in njegovo soprogo Branko Jurco, o pisateljevem mentorskem in uredniškem delu, o njunem sodelovanju pri dramatizaciji romana *Zločin*, o pomenu Potrčeve dramatike, o Potrču kot predsedniku Društva

slovenskih pisateljev, o ohranjeni korespondenci s pisateljem idr.

Simpozij so pozdravili župan Mestne občine Ptuj dr. Štefan Čelan, ki se je ob tej priložnosti s pečatom mesta Ptuj zahvalil družini Potrč za podarjeno pisateljevo literarno zapuščino ptujski knjižnici, direktor Knjižnice Ivana Potrča Ptuj mag. Matjaž Neudauer (predstavil je tudi zgodovino in pomen ptujske knjižnice), dekan FF UM red. prof. dr. Marko Jesenšek, predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti FF UM red. prof. dr. Miran Štuhec in predsednica Slavističnega društva Maribor doc. dr. Alenka Valh Lopert. V uvodnem delu sem podpisana predstavila tudi vsebinski program simpozija. Na simpoziju je ves čas prisostvoval Potrčev sin red. prof. dr. Matjaž Potrč. Sodeloval je v razpravi in uvodoma spregovoril o očetovem družbenoangažiranem pisanju, o njegovem skrbnem slovarskem preverjanju besed, o izjemni delovni discipliniranosti idr.

Udeleženci simpozija smo poskušali na novo ovrednotiti umetniško vrednost in aktualnost Potrčevega literarnega opusa po zlomu socializma, ugotoviti pisateljevo mesto v pokrajinskem in nacionalnem prostoru, raziskati motivno-tematsko pestrost njegove književne produkcije, pokazati na estetske, idejno-stilne razlike v njegovi predvojni in povojni literaturi, raziskati razmerje med ideologijo socializma, ki ji je bil pisatelj ves čas trdno zavezan, in umetniško vrednostjo njegovega literarnega opusa, osvetliti pokrajinske in folklorne prvine v njegovi literaturi ter njegov odnos do knjižne slovensčine, preučiti živost in

vlogo narečnih, ekspresivnih in pokrajinskih izrazov v njegovem umetnostnem jeziku, primerjati jezikovno izvedbo romana *Na kmetih* s filmom *Rdeče klasje*, opozoriti na pomen njegovega uredniškega, publicističnega, kulturnopolitičnega dela ipd. Seznanili smo se tudi s pisateljevo literarno zapuščino in z njegovo dostopno korespondenco z drugimi literarnimi ustvarjalci in kulturniki.

Iz ugotovitev simpozija *Aktualnost in živost Potrčevega literarnega opusa danes* lahko med drugim povzamemo, da je bil pisatelj z družbenokritično, s folklorno in z ljubezensko tematizacijo kmečko-vaškega življenja in domače pokrajine umetniško najbolj prepričljiv, vendar je motivno-tematski krog njegove literature mnogo širši in zajema v veliki meri še politično, revolucionarno, partizansko, taboriščno (Potrč je napisal prvo slovensko taboriščno novelo) tematiko kakor tudi osebno doživljske, družbene in eksistencialne teme iz mestnega okolja ter deloma tudi ekološko kritiko socialistične urbanizacije vasi. Posebno raziskovalno vznemirljivost ponovno zbujajo Potrčev umetnostni jezik, tj. knjižna slovenščina z bogatim spektrom ekspresivnega besedja iz vzhodnoštajerskega jezikovno-kulturnega prostora, s katerim je pisatelj pomembno obogatil slovenski knjižni jezik, kakor je med drugim zapisano v utemeljitvi ob njegovem sprejetju v SAZU.

Literarna zgodovina piše o Ivanu Potrču kot o predvojnem socialnem realistu in povojnem realistu ter mu priznava, da je bil v tridesetih letih prejšnjega stoletja najizrazitejši vzhodnoštajerski pisatelj, ki je znal prepri-

čljivo vpisati na zemljevid slovenske književnosti geografsko-etnografske značilnosti svoje pokrajine in še posebej socialne krivice ter značajske in jezikovne posebnosti prleških, haloških in slovenskogoriških ljudi. Potrč je bil že predvojni komunist in je do konca življenja ostal zavezan socializmu. Ideologija socializma je v njegovi literaturi, največkrat porojeni iz prizadetosti zaradi socialnih in moralnih krivic, praviloma prisotna kot del umetniško prepričljivega literarnega diskurza.

Vpogled v predstavljeno in dostopno Potrčevo literarno zapuščino nas opozarja še na precej neraziskana področja iz njegove literarne in kulturnopolitične dejavnosti, pri čemer imamo v mislih pisateljeve uredniške, mentorske, publicistične in kulturnopolitične prispevke, scenarije, mladinsko prozo, prevode njegovih del v tuje jezike, recepcijo njegove literature in gledaliških uprizoritev skozi čas, obsežno korespondenco idr.

V času vse močnejše gospodarske, politične, duhovne in moralne krize Potrčeva literatura o socialnih in moralnih krivicah, ki so se dogajale ljudem v »narobešnjem« svetu stare in nove Jugoslavije, ne bi smela prebivati v naši zavesti le kot del literarnega in kulturnega spomina, saj naravnost kliče k branju in ponovnemu premisleku. Tudi zato se zdi toliko bolj nerazumljivo dejstvo, da novo uredništvo *Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev* pisatelja ni uvrstilo v svoj program. Čeprav je na nacionalni ravni zanimanje za pisatelja in dramatika Ivana Potrča po zlomu socializma močno uplahnilo, nas obenem ve-

seli, da ostaja človeško, literarno in raziskovalno živ v zavesti svojih rojakov, za kar imata pomembne zasluge Knjižnica Ivana Potrča Ptuj in gospa Viktorija Dabič kot organizatorica pohodov Po poti Ivana Potrča v okviru Društva zreli vedež. Na umetniško

vrednost, aktualnost in živost Potrčeve literarne besede v današnjem času smo želeli opozoriti tudi s simpozijem.

*Jožica Čeh Steger, vodja simpozija,
Oddelek za slovanske jezike in
književnosti FF UM*